

היו"ר ח. גרוסמן: אני פותחת את הישיבה.

תיקון מס' 4 בתוספת לפקודת הסמים המסוכנים

ה ו ח ל ט

התיקון הנ"ל אושר ללא התנגדות.

ה. זיידל: מבקר המדינה הניח על שולחן הכנסת דו"ח. אני מציע שמדי פעם בפעם נוציא ממנו עניינים הקשורים עם משרדים שאנחנו מספלים בהם וחייבים תיקון. אני מפנה לדו"ח בעמוד 18 המדבר על משרד הסעד. המבקר כבר חזר כמה פעמים על כך שמשרד הסעד לא מקיים את ההחלטות. אני מבקש שהועדה תפנה למשרד הסעד ותבקש ממנו תשובה מה הם חושבים לעשות על מנת לתקן זאת.

היו"ר ח. גרוסמן: יש הצעה לסדר היום של חה"כ זיידל על הנושא, יש גם תקנות שאנחנו צריכים לאשר. אני מציעה לשלב את הדיון וניקח בחשבון את ההערות של מבקר המדינה שחה"כ זיידל העיר תשומת לבנו עליהן. אני מקווה שנקיים את הדיון בשבועות הקרובים.

י. בארי: אני מבקש לחזור על הצעתי לדון בענין התפשטות הסחר בסמים.

היו"ר ח. גרוסמן: יש הצעה לסדר היום שלך בנושא זה.

י. בארי: אולי נשמע לפחות דיווח מהמטרה.

היו"ר ח. גרוסמן: נזמן את הדיון בהצעה לסדר היום, וגם נזמין את נציגי המטרה שיסבירו לנו מה געשה בתחום הזה.

ל. דיציאן: זה לא רק ענין למטרה אלא גם משרד הבריאות צריך לדווח באיזו מידה נמשך היבוא של חשיש. במידה והפרסומים בעתונות נכונים, הרי יש התמכרות יתר לסמים קשים.

מר טורנאו: לא היה יבוא של חשיש. ברור שהעולם התחתון יעלה על האפיק הזה. הנפח הוא קטן יותר, ויותר קל להבריח 100 גרם מאשר קילוגרמים וזה גם מכניס יותר. באופן כללי, המצב חמור.

היו"ר ח. גרוסמן: נקדיש בזמן הקרוב דיון לנושא.

חוק הגבלת הפרסום של חמרי עישון, תשל"ג - 1973

ד"ר ירום:
הגשתי חומר רקע על עישון ונזקו לבריאות.
החומר מופיע במקור בדו"ח שהוגש לעצרת
של ארגון הבריאות העולמי. ההחלטות העקרוניות נתקבלו ללא
התנגדות של כל המדינות החברות בארגון.

החומר הוגש ע"י פרופ' פלצ'ר נציג הממלכה
המאוחדת ודניאל הרמן המנהל של המוסד שהוקם בארה"ב, לאחר שפורסם
דו"ח של מנכ"ל משרד הבריאות האמריקאי. הנושא שימש מקור מוסמך
לכל המידע המקצועי הנוגע לעישון והנזק שהוא מביא לבריאות.
למעשה הדו"ח הזה מצוטט היום בכל מקום. הוקמו ועדות מומחים
בארצות שונות כמו אנגליה, ארצות סקנדינביה, בלגיה, צרפת ועוד,
וכולם הגיעו לאותה מסקנה, שמעבר לכל ספק, שהעישון מביא - כגורם
ישיר - למחלות, וביניהן סרטן הריאה.

נעשו שני מחקרים בארה"ב ובאנגליה. באנגליה
המחקר עוד נמשך. רופאים באנגליה הסכימו להצטרף למעקב אחר
בריאותם בכל הקשור למנהגי העישון. 72,000 רופאים הצטרפו למחקר
ובכל חמש שנים נעשה סיכום המסקנות. מייחסים את התחלואה שהיתה
להם בתקופה של 5 - 10 שנים למנהגי העישון שלהם. יש גם ממצאים
פתולוגיים לאחר בדיקת הגופה. הוכח ע"י המחקרים האלה ואחרים
שלעישון יש קשר לתחלואה ולתמותה מסרטן הריאה. הסיכון של אדם
מעשן הוא בסדר גודל של פי שלוש מבלתי מעשן ועד לפי 25. העישון
יוצר סיכון נוסף, זו תחלואה ההולכת וגדלה בקהל המעשנים בהשוואה
לבלתי מעשנים. הם חולים בדרך כלל יותר במחלות אברי הנשימה
הצטננויות. הנזלת שהיא אחת המחלות הנגרמות ע"י נגיפים שאין
עדיין חיסון נגדם, זו גרמת יותר למעשנים מאשר לבלתי מעשנים
וכך גם הברונכיטיס, כמובן שהעדרות מהעבודה רבה יותר אצל המעשנים
מאשר אצל בלתי מעשנים, בגלל ריכוז המחלות אצלם.

נוסף לכך יש הוכחות ברורות שיש נזק
למערכת העיכול, כיב קיבה וכיב תרסריון. אחת התרופות שהרופא
נותן זו העדר עישון.

אחד הדברים בעלי המשקל זה הקשר בין
עישון ומחלות לב. בפעם שעברה נשאלה שאלה באיזו מידה יש לעישון
השפעה על התמותה ההולכת וגדלה בישראל - אני חושב שאפשר לייחס
את זה לעישון אם כי קשה מאד ליצור תנאי מעבדה אצל האדם שאתה
מבודד גורם עישון כגורם לתמותה, אבל יש שכנולוניות שמראות
שהמרכיבים של עישון נמצאים בין גורמי הסיכון הישירים. יש
שכיחות יותר גבוהה של אוטם שריר הלב אצל מעשנים.

באנגליה לקחו 5000 גברים ו-5000 נשים
וחקרו מה קורה להם במשך 18 שנה. כאשר השוו את הסיכון הקיים
לגבי התקפי לב באוכלוסיה המעשנת לעומת הבלתי מעשנת, מצאו
שאצל המעשנים יש פי שלושה התקפי לב.

מה קורה לאנשים שעישנו והפסיקו לעשן?
האם מצבם משתפר? המסקנה היא - לאחר המחקר של פלמינגהם -
שכאשר מעשנים מפסיקים לעשן, הסיכון שלהם לקבל התקפי לב זהה
לזה של האוכלוסיה הבלתי מעשנת מ-10 ימים והלאה.

בסיכום, ברור לנו שכל הפעולה הפרבנטיבית של השלטונות בארצות השונות לא היו מתחילים בה ללא היה כאן עקרון של בריאות הציבור. משתדלים לשכנע בעיקר אוכלוסיה הנמצאת בסיכון.

מנכ"ל משרד הבריאות הבריטי דיבר על מחלות הקשורות בעישון בצורה ציורית; הוא דיבר על נזק לבריאות הנגרם ע"י האדם עצמו תוך שימוש באמצעי כל כך פשוט, הרעל שאנחנו מכניסים לתוכנו.

בארצות המפותחות, במשך 15 השנים האחרונות, נקטו באמצעים ספציפיים למניעת עישון.

בארצות הנמצאות מעבר למסך, בארצות אירופה המזרחית, יש חוק האוסר פרסומת ברדיו ובטלוויזיה אם כי המונופול נמצא בידי הממשלה עצמה. ברוסיה נלחמים נגד עישון ונגד אלכוהול.

י. בארי: האם איסור הפרסומת הקטין את מספר המעשנים?

ד"ר ירום: אחד האספקטים שהעסיק במיוחד את ארגון הבריאות העולמי זה איך אפשר למנוע את העישון בקבוצות גיל מסוימות. אני מפנה לעמוד 357 בחומר שהבאתי. יש שם שש נקודות למניעת עישון.

חינוך האוכלוסיה הצעירה לא להתחיל לעשן;

שיתוף פעולה של עובדים בשירותי בריאות כדי להשפיע על אוכלוסיה בכיוון זה; להפחית ולווסת עישון ע"י פגישות קבוצתיות.

לצמצם את הפרסומת;

למצוא דרכים שהעישון לא יזיק לבריאות. כמה חברות ניסו לשים עלי חסה במקום עלי טבק.

לשאלת חה"כ דיציאן אם הגבלת הפרסומת גרמה להקטנת העישון - בידינו אין חומר כזה. ביקשתי חומר מהארצות שהנהיגו את זה, אבל אני חושב שמותר לי להגיד, כנציג משרד הבריאות ומומחה, שזה גורם בעל משקל רב מאד, ישיר וגם לא-ישיר. אני חושב שבהגדרת העמדה הזאת יש משקל גדול יותר מאשר בדבר אחר. ברוב המקרים שעשינו, כאשר נשאלה שאלה, העמדה היתה: מדוע השלטונות לא עוזרים?

היו"ד ח. גרוסמן: למה מוציאות פירמות כל כך הרבה כסף על פרסומת? אין ספק שזה נעשה כדי להגביר את השיווק.

ל. דיציאן: במשך שנתיים היתה פרסומת נגד עישון בכלי התקשורת, האם זה השפיע בצורה כל שהיא על תצרוכת הסיגריות?

י. בארי: האם הצריכה לא עלתה לאחר מכן? במרוצת הזמן לא היתה לפרסומת השפעה.

יש שני סוגי פרסומת, כאשר רוצים להיכנס לשוק, המטרה היא כפי שאמרה היו"ר. הבעיה היא איזו סיגריה לעשן, הפרסומת היא נגד מתחרים.

ה. זיידל: אני בנצה להציע חקיקה של איסור עישון בלוקציות ציבוריים כמו שיש באיטליה, עד כה החוק הזה מעוגן רק בחקיקה של הרשות המקומית. האם במסגרת החוק אפשר להציע הצעה כזאת?

א. ורדיגר: אנחנו שומעים על המסננים השונים, האם זו פיקציה או שבאמת בדקו את העניין ועושים את הפעולה כדי למנוע את הרעל מהמעשנים?

ד"ר ירום: במידה והמסננים עברו ביקורת ויודעים את איכות המסננים, הרי הם באמת מפחיתים את כמות הניקוטין שנכנסת לגוף האדם. מה שנכנס זה מספיק. המסננים עוצרים 60% - 90%, אבל גם מה שנותר גורם נזק. זה תלוי בסגנון המעשן, אם הוא לוקח שאיבה עמוקה, האם הוא מעשן שלישי, או רבע או חצי סיגריה, או האם הוא מעשן אותה עד סוף. אלה שמעשנים יותר מחצי מקבלים כמות יותר גדולה של חומר. כנראה שלעישון יש השפעה על חילוף חומרים בגוף. יש הרגלים שאדם מסגל לעצמו כפעולה אסוציאטיבית לחזק מצב נעים או לנטרל מצב בלתי נעים. יש אנשים שמדליקים סיגריה כאשר מצלצל הטלפון, ואחרים במקרים אחרים. זה מעין רפלקס פבלובי... יש אנשים החושבים שהעישון עוזר להם להתגבר על לחץ או על מתח. העישון הופך להרגל. המסננים כפי שהם אף פעם לא יצליחו למנוע העברת החומר המזיק. הניקוטין המתקבל מסיגריה אחת זה החלק המאזי שיכול להרוג אדם מבווגר. לכאורה אפשר לומר שאדם המעשן 100 סיגריות ביום - מת; אולם הגוף מנטרל את הניקוטין והוא נפרש יותר מהר אם מעשנים 100 סיגריות ליום.

היו"ר ח. גרוסמן: מה תהיינה התוצאות של הפסקת הפרסום?

ד"ר ירום: בארה"ב היתה תחילה ירידה ברורה בתצרוכת כאשר חברות הטבק לא פרסמו את סחורותיהן ברדיו ובטלוויזיה. אבל אחר-כך היתה עליה. הסיבות פשוטות: חברות רבות יותר מעסיקות פסיכולוגים שלמדו את השכנוע המתאים לכיוון של אותה חברה, ומצאו דרכים איך לעורר את החשופים במיוחד לעישון. אם האב והאם אינם מעשנים, אין זה אומר שהבנים לא יעשנו. אבל אם ההורים מעשנים זה יוצר אוירה נוחה יותר גם לבנים.

לא פעם תוקפים אותי על כך שאוכלוסיית הרופאים מעשנת. יש מחקר האומר שיש ירידה בין הרופאים המעשנים. רק 19% מהרופאים בישראל מעשנים סיגריות, 4% מעשנים סיגרים ומקטרת. הרופאים הצעירים מעשנים פחות מאשר הוותיקים. הרופאים החייבים להיות לדוגמא בשטח זה, לצערי אינם משמשים דוגמא. בחמש השנים האחרונות יש ירידה של 40% בין רופאים ש עישנו, יותר מאשר באוכלוסייה הכללית. רופא חשוף למידע מקצועי מתמיד.

הדרישה של משרד הבריאות לחוקק חוק לריסון או איסור פרסומת למוצרי עישון, איננה בנויה על קרקע מוצק. זה בא כמו כל דבר, לאחר שבדקנו באיזו מידה הדבר מועיל ובאיזו מידה נרכש נסיון. יש אלפי מחקרים בתחום הפסיכולוגיה שבאופן ברור ביותר מצביעים שפרסומת לטובת מוצר מגדילים את מכירתו. יכולה להיות פרסומת של חצי שנה אבל אם רואים את זה כמה פעמים ישנה הצטברות וזה משפיע.

סעיף 1

י. בארי: אם על קופסת סיגריות ייכתב שהעישון מזיק לבריאות, האם זה ישפיע?

מר אליסוף: לשאלת חה"כ זיידל, לפי תקנות הכנסת, הועדה רשאית להציע תיקונים בהצעת חוק ובלבד שהם לא יחרגו מגדר נושא הצעת החוק. נושא הצעת החוק זה הגבלת הפרסום על עישון. המדובר על פרסום ברשות הרבים ולא ברשות היחיד. אם תבוא הצעה לאסור פרסומת ברשות היחיד, זה בגדר הצעת החוק, אם ההצעה היא לאסור עישון, זה לא בגדר ההצעה. ההוראות הקיימות היום הן בשתי מסגרות: לגבי עישון בכלי רכב ובבתי קולנוע. אני מציע לכתוב "חמרי עישון" במקום "מוצרי טבק".

היו"ר ח. גרוסמן: את הסוגיה הזאת אני מציעה שמר אליסוף ומר נעמן יסכמו ביניהם.

מר אליסוף: החוק הפלילי צריך להיות ברור. אם יש הגדרה של מוצרי טבק, כל אחד יודע מה זה, אבל כשיש חומרים אחרים המשמשים לעישון, איש לא יודע מהו.

היו"ר ח. גרוסמן: יש נטייה למחוק את הספא, החל מ"לרבות".

מר אליסוף: המונח "טבק" לא מוגדר בחוק. יש פקודה מנדטורית שנקראת: פקודת הטבק, שעוסקת בעניין הבלוי. שם יש הגדרה מה זה "טבק". ההגדרה שם מאוד רחבה. זה כולל גם טבק להרחה, ללעיסה.

- "פרסום" -

מר אליסוף: המינוח לא קיים בתחיקה הישראלית. כאחד מפסקי הדין של בית המשפט העליון, כאשר הטלוויזיה לא רצתה להקרין משחק כדורגל בגלל הפרסומת שהיתה על החולצות, השתמשו במונח של "פרסומת מסחרית". אולי הועדה תבחר במונח הזה שמצביע על מגמה מסוימת. זה מתקשר לשאלה שנשאלה

בשבוע שעבר, האם יאסרו על האגודה למניעת עישון לעשות פרסום נגד העישון. אז יוצא שהאגודה לא רשאית לעשות פרסום בענין הזה. הם משתמשים במלה "פרסומת מסחרית".

מר נעמן: זו דעה שסוכמה ביחד עם נציגת משרד המשפטים.

פ. שמן: מקיימים מסיבות ממלכתיות, מקובל שבסוף המסיבה, מסתובב המלצר ומחלק סיגרים או סיגריות. האם זה פרסום, או לא?

מר אליסוף: אם משתמשים במינוח "פרסומת מסחרית" זה לא כלול.

היו"ר ח. גרוסמן: המשפטנים מסכמים שפרסומת מסחרית זה מינוח טוב - אפשר לסכם כך.

מר אליסוף: אני מציע להוציא את המלים "בהקדנה על מסך", יכולים גם להקדין על קיר. אני מציע אחרי "ציור" להוסיף "רישום". אני מציע למחוק את המלים: בצליל, בתנועה".

ל. דיציאן: אני לא יכול להסכים לניסוח של "רשות הרבים" כל עוד לא נדע מה יהיה בסעיף 4.

היו"ר ח. גרוסמן: נוכל לחזור לזה.

לפי דעתי "ציור" כולל גם "רישום", אבל אם רוצים להוסיף את זה - בבקשה.

ד"ר פרנקל: אני גם ראיתי פרסומת בדמות ובתנועה כאשר רקדניות עלו על הבמה ובריקוד עשו פרסומת לחזיות.

הוחלט

למחוק את הסיפא: בכל דרך אחרת".

"רשות הרבים" -

מר אליסוף: יש איסור פרסומת המוגבלת לרשות הרבים ויש פרסומת לעידוד השימוש בסיגריות שנעשה ברשות היחיד, וזה איננו כלול. למשל, כאשר חברה תשלח מכתב הביתה לכך וכך אזרחים ותגיד שהעישון הוא טוב - זאת איננה עבירה על החוק. האם הועדה רוצה שהפרסום יהיה רק לרשות הרבים?

ל. דיציאן:
אני בטוח שאם מי שהוא יעשה סטטיסטיקה
ייוכח שבקיוסקים, במכולות ובשופר-סל
נמכרים 90% של מוצרי העישון. יש מעט מאד חנויות לטבק בלבד. אני
נגד זה שיכניסו את הביטוי הזה, אפשר לאסור את זה בכל חנות
שבה מוכרים מוצרי עישון.

היו"ר ח. גרוסמן: אני בעד זה שיאסרו את זה בכל חנות.

מר אליסוף:
מה קורה על גג של בית פרטי שיש עליו
שלט העושה פרסומת לסיגריות? הפרסום
מיועד לציבור.

היו"ר ח. גרוסמן: אולי נאמר: מיועד לציבור שמחוצה לו.

ד"ר פרנקל:
נניח שיש מועדון פרטי והכניסה רק
לחברים, זה נחשב לחצרים פרטיים
ובאים לשם אנשים רבים, האם נגביל את זה רק לפרסומת שיוצאת החוצה?

מ. ידע:
מזיע לכתוב: "שהפרסום בהם" במקום
שפרסום בהם.

מר אליסוף:
הכוונה ברורה, שהמדובר בפרסומת מסחרית.
צריך להתאים את הניסוח לכוונה.
יש כוונה לא לפרסם לרשות הרבים.

היו"ר ח. גרוסמן: תבדקו את הענין של "מיועד לציבור".

סעיף 2

(סעיף א)

ל. דיציאן:
מה זה "ממלכתיים". אם מחר יפתחו
תחנת רדיו או טלוויזיה פרטית מסחרית?

מר אליסוף:
אני חושב שצריך לכתוב: ברדיו ובטלוויזיה.
המושג "כלי תקשורת" יפרשו אותו
לעתונות, רדיו וטלוויזיה. למדינת ישראל אין כלי תקשורת אחרים
חוץ מרדיו וטלוויזיה.

ל. דיציאן:
בילקוט הפרסומים, כנגד תשלום, אני
יכול לבקש לפרסם כל דבר שאיננו

בניגוד לחוק.

ט. שפניץ:

אבזוק את זה.

ה ו ח ל ט

למחוק את המלה "אחרים",

ט. שפניץ:

אני אבזוק את הנכנסת כדי שזה יכלול גם טלוגיזיה ורדיו ממלכתיים וגם לא-

ממלכתיים.

י. בארי:

אני מציע לכתוב: רדיו וטלוויזיה. ואחר-כך להוסיף: כלי תקשורת ממלכתיים.

ה. זיידל:

תחנת השידור של אייבי נתן למשל, הוא יכול לומר שזה לא בטריטוריה ישראלית. הוא עושה תעמולה לסיגריות. זה מותר או אסור? האם האיסור חל על שני הצדדים, גם המוסר וגם המקבל? הוא יכול לנהל תעמולה לסיגריות חוץ.

היו"ר ח. גרוסמן:

נניח שבקפריסין משבחים סיגריה ישראלית, אינך יכול לעשות דבר. אם המפרסם הוא

אזרח ישראלי, זה דבר אחר.

מר נעמן:

החוק הישראלי לא חל על עבירות שנעשות מחוץ לגבולות ישראל.

מר אליסוף:

לא ייעשה פרסום - אני חושב שצריך להבהיר מה אסור לעשות, ולמי אסור. אני מציע לשקול יסודות כאלה שהאיסור יהיה לגבי המפרסם, לגבי נותן ההוראה לפרסם ולגבי המציע לפרסם. אלה הגורמים שהעבירה תחול עליהם.

היו"ר ח. גרוסמן:

לפי דעתי האחריות על המפרסם.

מר אליסוף:

פרסום של עתון בחו"ל המגיע לישראל, והמפרסם בישראל נותן הוראה לעתון בחו"ל לפרסם, אינני יודע אם הניסוח הזה תופס.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני אסתפק בחוק שיאמר שמי שאחראי על הפרסום ברדיו ובטלוויזיה או מדפיס, הוא האחראי. מי שמבצע את הפעולה הוא האחראי.

שינמן:

מי שמפרסם, בעל הפירמה, וגם מי שעושה את הפרסום צריך להיות אחראי, כפי שזה

וק לשון הרע.

אליסוף:

אם אני מזמין מודעת פרסומת בבית דפוס ובעל הדפוס שולח נער להדביק את המודעות, יסודות: יפרסם, הפעולה הפיסית של הפרסום; אחראי? אני הצעתי שלושה רה לפרסם ויציע לפרסם.

בארי:

אם מי שהוא יפרסם בקפריסין, וזה יחזור ארצה?

נעמן:

החוק הוא להגבלת הפרסום של חמרי עשון. אנחנו מסתפקים בזה. אשר להצעת מר אליסוף יתי אומר, במקום "יציע" לכתוב "יגרום".

בארי:

אם נקבל את הקונצפציה של הממשלה, זה נגד מי שמפרסם. לא באנו לסתום את הפרצות. נאסור על כלי התקשורת, בתור שכאלה, לפרסם. הכוונה למי ושה את הפרסום בפועל - בעל העתון, בעל הרדיו וכו'. צריך להכריע מקבלים את הקונצפציה הזאת או לא.

גרוסמן:

אני מציעה להסתפק בזה שלא ייעשה פרסום. אחראי הוא המפרסם ולא היצרן.

בארי:

נכתוב: לא יפרסם אדם מוצרי טבק.... בית המשפט יחליט מה זה "האדם".

פרנקל:

בסעיף 4 האחראי הוא לא העתון אלא היצרן.

בארי:

אני נוטה לעמדת היו"ר שרק מי שעוסק בפרסום יהיה אחראי.

דיציאן:

יש הבדל בין סעיף 2 (א) ו- (ב). ב- (א) אומרים שהאיסור הוא על אמצעי התקשורת זלכתיים. ב- (ב) כתוב שלא יפרסם אדם, זה כולל את כל הגורמים.

שינמן:

בסעיף (א) אנחנו מתייחסים לרדיו לסלוויזיה וכלי תקשורת ממלכתיים. אם יפרסמו הם יהיו אחראים. לעומת זאת, בסעיף (ב) לא יפרסם אדם... וונה מי שחתום הוא אחראי, המדפיס לא צריך להיות אחראי, רק מי ון את הפרסום הוא אחראי.

לדעתי זה לא מקרי ש (א) זה דבר אחר
מ- (ב).

היו"ר ח. גרוסמן:

ביחס ל- (א) אני מציעה לכתוב:
לא ייעשה פרסום וכו'. ביחס לסעיף (ב) אנחנו נחשוב ונבהיר את
זה בישיבה הבאה.

הישיבה נבעלה בשעה 12.55